

Gemeente
Coevorden

Beleidsnota

Samen voor een gezonder Coevorden

december 2020

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
1.1. Leeswijzer	4
2. Achtergrond.....	5
2.1 Voorkomen	5
2.2 Meedoen	5
3. Wat is er al voor leefstijl en bewegen?	7
3.1. Lokale kaders.....	7
3.2. Provinciale kaders.....	8
4. Wat gaan we doen	10
4.1. Meer inwoners hebben een actieve, gezonde leefstijl.....	10
4.2. Er zijn meer vitale sport- en beweegaanbieders in de gemeente Coevorden	11
4.3. Het is voor iedereen mogelijk om aan sporten en bewegen mee te doen	11
4.4. Meer kinderen en jongeren werken binnen en buiten het onderwijs actief aan een gezonde leefstijl.	12
4.5. We benutten onze kansen om Coevorden op de kaart te zetten	13
4.6. In de gemeente Coevorden zijn meer sportaccommodaties toekomstbestendig	14
4.7. De buurtsportcoaches zijn de aanjagers in de verbinding leefstijl, bewegen en preventie	15
5. De buurtsportcoach als lokale verbinder	16
5.1. De buurtsportcoach	16
5.2. Buurtsportcoach in de gemeente Coevorden	17
5.3. Werkgeverschap beleggen bij Maatschappelijk Welzijn Coevorden	17
5.4. Koppeling met cultuur.....	17
6. Een gezonder Coevorden in beeld	18
7. Organisatie	19
7.1. Financiën.....	19
7.2. Planning	20
8. Monitoring	21
9. Bijlage 1: Startfoto als nulmeting	22
10. Bijlage 2: Trends en Ontwikkelingen	24
10.1. Vergrijzing.....	24
10.2. Kinderen bewegen minder en zijn minder beweegvaardig	24
10.3. Gezondheidsverschillen	24
10.4. Gezonde omgeving	24
10.5. Verenigingsleven	24
10.6. Maatschappelijke rol sportaanbieders.....	25
10.7. Sportparticipatie in Nederland is stabiel.....	25
10.8. Anders georganiseerde sport in opkomst	25
10.9. Sporten en bewegen in de openbare ruimte neemt toe.....	26
10.10. Sport is ook business	26
10.11. Topsport als vliegwiel voor andere doelen.....	26

Voorwoord

Onlangs tekenden maar liefst 60 partners het Sport- en preventieakkoord 'Gezond Coevorden' voor de gemeente Coevorden. En dat aantal groeit nog steeds. Het geeft maar aan hoeveel inwoners bereid zijn om gezamenlijk te werken aan een gezonde gemeente Coevorden waarin we meer mensen in beweging krijgen en houden.

Daar ben ik heel blij mee, want het draagt bij aan de doelen voor sport, bewegen en leefstijl die we in het bestuursprogramma 2018-2022 hebben opgenomen. Inmiddels zijn er flinke stappen gezet, maar we hebben ook behoefte aan meer richting voor de langere termijn.

Voor u ligt de beleidsnotitie Leefstijl en Bewegen. De titel 'Samen voor een gezonder Coevorden' geeft aan dat samenwerking de rode draad is in het toewerken naar een gezonder Coevorden. Samenwerking met sport- en beweegaanbieders, met het onderwijs, met bedrijven, met het welzijnswerk en andere organisaties. Het draagt allemaal bij aan een gezondere gemeente Coevorden waarin steeds meer aandacht is voor sport, bewegen en leefstijl.

Het is fijn dat we met deze notitie een duidelijke richting voor de langere termijn hebben. Het helpt ons om samen, op alle deelaspecten van leefstijl en gezondheid, voor de komende jaren het verschil te maken. Als gemeente verbinden we daarbij graag de partijen die bij leefstijl en gezondheid zijn betrokken en blijven we met hen in gesprek.

Ik heb er het volste vertrouwen in dat we, met deze richting samen een gezonder Coevorden tegemoet gaan!

Joop Brink

Wethouder Sport, Preventie & Gezondheid

Inleiding

De gemeente Coevorden is een sportieve gemeente waar inwoners kunnen opgroeien en leven in een gezonde omgeving. Een gemeente waarin we samen met onze partners, inwoners stimuleren om met plezier een leven lang te sporten en bewegen. In een omgeving waar de gezonde keuze de makkelijke keuze is.

Leefstijl en bewegen heeft een belangrijke plek in het bestuursprogramma 2018-2022 'Ruimte om te doen' van de gemeente Coevorden. Om de kracht van leefstijl en bewegen te gebruiken voor een vitale samenleving is het van belang dat de sport zelf ook krachtig is en blijft. Sport en bewegen kunnen een cruciale rol spelen. Het brengt vaak een sociale ontmoetingsplek met zich mee, het draagt bij aan een gezonde leefstijl en zorgt voor betekenisvolle belevenissen en emotionele betrokkenheid.

Leefstijl en bewegen heeft raakvlak met verschillende terreinen, zoals onderwijs, welzijn, gezondheid, cultuur, jeugd, WMO, maar ook met ruimte, evenementen, infrastructuur en milieu. De afgelopen jaren is er op het gebied van leefstijl en bewegen veel gebeurd in de gemeente Coevorden. Dit willen we borgen, we willen het vasthouden en er zelfs nog een plusje op zetten. In deze nota geven we richting voor de komende jaren. Om sporten en bewegen voor iedereen mogelijk te maken, hebben we als gemeente een stimulerende rol. De wijze waarop wij het beleid op leefstijl en bewegen vormgeven is samen te vatten in de kernwoorden:

Integraal: Onze rol is het verbinden van alle partijen die betrokken zijn bij het beleid op leefstijl en bewegen in de gemeente Coevorden, zowel intern als extern

Interactief: We zijn in gesprek en werken samen met onderwijs, welzijn, zorg, sportaanbieders en andere (private) partijen en organisaties

Flexibel: We spelen in op maatschappelijke ontwikkelingen.

1.1. Leeswijzer

In deze beleidsnota brengen we de huidige situatie in kaart, zowel algemeen als voor de gemeente Coevorden. We gaan in op de totstandkoming van dit beleid, kijken naar wat er al gebeurt en zoomen in op de uitdagingen en de ambities van de gemeente Coevorden voor de komende jaren. Waar willen het verschil maken? Daarnaast maken we met deze beleidsnota verbinding met lopende programma's in regionaal of lokaal verband die samenhangen met de inhoud van deze nota. Als laatste lichten we de rol van de buurtsportcoach toe, een belangrijke factor voor het uitvoering van deze nota.

2. Achtergrond

De gemeente Coevorden heeft in 2014 te maken gehad met een flinke bezuinigingsopgave. De gemeenteraad besloot in dat jaar over te gaan op privatisering van de buitensportverenigingen. Ook de inzet van de buurtsportcoaches in de gemeente Coevorden verviel. Vanaf dit jaar had de gemeente geen beleidsadviseur sport en werd niet extra ingezet op sport. Sport en preventie werden vroeger vaak apart van elkaar gezien. Sport was een doel op zich. Tegenwoordig kijken we daar heel anders tegenaan. Ook hebben de decentralisaties in het sociaal domein in 2015 gezorgd voor een andere kijk naar sport. De gemeente kreeg meer taken, bijvoorbeeld als het gaat om preventie, gezondheid, opgroeien, onderwijs. Sport is een middel voor preventie. Door te sporten blijven we fit en blijven we (in veel gevallen) langer gezond. Maar sporten zorgt ook voor plezier, je hoort erbij. Het heeft een belangrijke sociale waarde.

2.1 Voorkomen

'Samen Krachtig' is ons motto, dat is wat we nastreven in het bestuursprogramma 2018-2022 'Ruimte om te Doen'. Meedoen en meetellen is belangrijk. We vinden het belangrijk dat inwoners meer zelf de regie nemen bij het zoeken naar ondersteuning. We stimuleren eigen verantwoordelijkheid en versterken de kracht van de samenleving. We faciliteren en regisseren en soms nemen we zelf het initiatief. Kinderen en jongeren moeten veilig, gelukkig en gezond opgroeien. We werken nauw samen met scholen, onze maatschappelijke partners, vrijwilligers en aanbieders. Meedoen en meetellen, dat is wat wij willen. Dat staat ook in deze beleidsnota ook centraal. We zetten stevig in op het voorkomen van problemen en belemmeringen. Hierbij passen we de methode van positieve gezondheid toe. We gaan niet uit van ziekte, maar juist van functioneren en kwaliteit van leven, kijkend naar het geheel. Positieve effecten zijn vroeg-signalering, voorkomen van problemen bij jeugd, brede inzet van preventie activiteiten en investeren in het bevorderen van een gezonde leefstijl. Veel professionals en maatschappelijke organisaties kennen elkaar. Duurzame samenwerking is daardoor goed mogelijk. We vinden het heel belangrijk dat onze inwoners gezonder en langer leven. Het verenigingsleven in onze gemeente heeft daarin een belangrijke functie. Sport draagt bij aan een gezonde leefstijl. Het stimuleert ontmoeting, gezondheid, preventie, participatie en weerbaarheid. We willen dat sport betaalbaar en beschikbaar is. Daarom ondersteunen we initiatieven die bijdragen aan het verenigingsleven en bewegen.

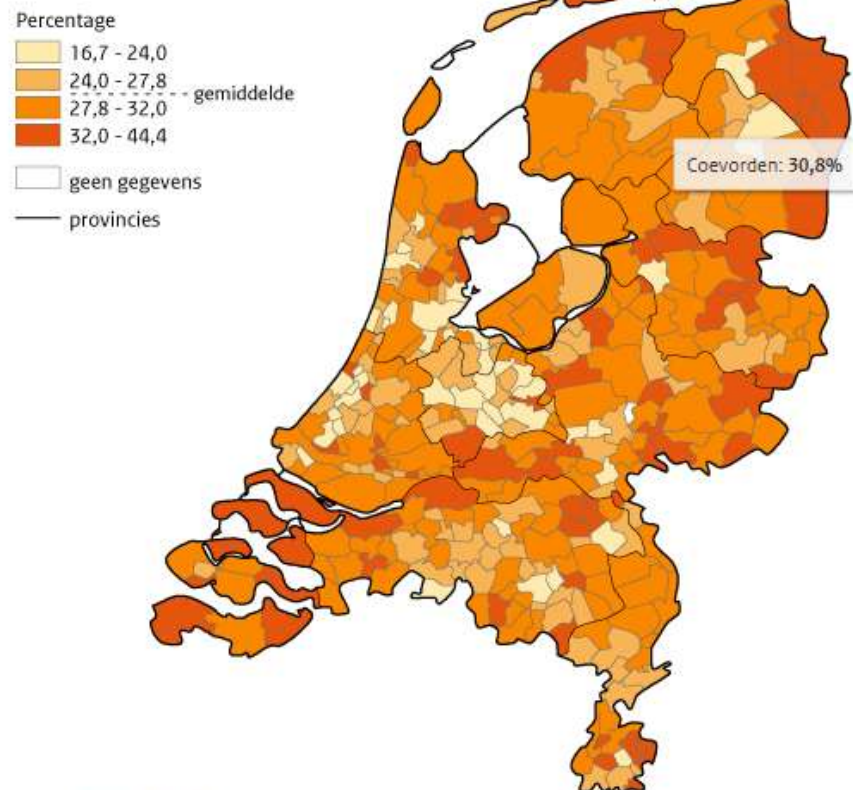
2.2 Meedoen

De gemeente Coevorden wil dat haar inwoners kunnen meedoen. Meedoen mogelijk maken, ook voor de inwoners die het financieel wat moeilijker hebben. We hebben het dan over inwoners met een lage SES (Sociaal Economische Status). De gezondheid van mensen met een lage SES is over het algemeen slechter dan de gezondheid van mensen met een hoge SES. Denk hierbij aan inwoners met een lage opleiding en/of een laag inkomen. Dat deze mensen met een minder goede gezondheid hebben, kan deels worden verklaard door het vaker voorkomen van risicofactoren bij mensen met een lage SES, zoals ongunstige woon- en werkomstandigheden, ongezonde leefstijl en werkloosheid. Ook kan meespelen dat er weinig ruimte is om geld te besteden aan gezonde producten. Andersom kan een slechtere gezondheid ook leiden tot een slechtere maatschappelijke positie. Het is een gegeven dat minder hoog opgeleide mensen minder oud worden dan hoger opgeleide mannen en vrouwen (ongeveer zeven jaar minder). Ook is het

aantal jaren in hun leven dat deze groep mensen zich goed voelt veel lager (ongeveer 15 jaar). Om een beeld te krijgen van de omvang van deze groep: Dit is ongeveer 30% van de Nederlanders. Zij zijn vaker eenzaam, hebben een ongezondere leefstijl en doen minder mee aan gezonde activiteiten. Vaak wordt dit gedrag overgedragen aan hun kinderen. In de gemeente Coevorden is dit percentage 30,8 %.

Laagopgeleide bevolking 2019

Per gemeente, personen met basisonderwijs, v(m)bo, mavo, mbo-1

Bron: CBS Statline

3. Wat is er al voor leefstijl en bewegen?

Om tot deze beleidsnotitie te komen is de tijd genomen om verschillende partners te spreken in de gemeente Coevorden. Er is gekeken naar wat er allemaal al gebeurt in de gemeente binnen het verenigingsleven en andere initiatieven. Maar ook naar wat er zowel regionaal als lokaal aan programma's loopt en een belangrijke verbinding vormt met deze beleidsnotitie.

3.1. Lokale kaders

3.1.1. Lokaal sport- en preventieakkoord Gezond Coevorden

Het lokaal sport- en preventieakkoord 'Gezond Coevorden' dat op 21 september 2020 is ondertekend, is van belangrijke waarde voor deze beleidsnotitie. Nadat er in 2019 door Minister Bruno Bruins een Nationaal Sportakkoord is ondertekend, kregen de gemeenten lokaal ook de kans hiermee aan de slag te gaan. Voor de gemeente Coevorden een kans om bewegen en leefstijl op de kaart te zetten en samen met inwoners en partners te bouwen aan een Gezond Coevorden.

Want ook in de gemeente Coevorden is het van belang om de kracht van sport en bewegen, optimaal, te benutten. Het proces om tot een dergelijk akkoord te komen past bij de huidige bestuursstijl 'Verbindend Besturen' van het college. Een bestuursstijl waarmee we samen met mensen, organisaties en bedrijven de kracht van de samenleving meer benutten. Een bestuursstijl die aansluit bij de maatschappelijke verandering en de wens tot meer regie bij de inwoners zelf en samenwerking tussen dorpen en wijken en de gemeente. Het akkoord is geen doel op zich. Het is een middel om organisaties met elkaar te verbinden, gezamenlijke afspraken te maken om sport, bewegen en preventie duurzaam te maken en uiteindelijk mensen gezond op te kunnen laten groeien en oud te kunnen laten worden in de gemeente Coevorden.

Er zijn verschillende bijeenkomsten voor de totstandkoming van het sport- en preventieakkoord georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten, die met grote belangstelling werden bezocht, is gezamenlijk bepaald welke ambities en doelen we in de gemeente Coevorden willen nastreven. De bijeenkomsten werden bezocht door inwoners, partners uit het onderwijs, sportaanbieders, welzijn, zorg en bedrijfsleven.

3.1.2. Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden

Om de gezondheid van mensen duurzaam te veranderen is het Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden tot stand gekomen. Vanuit dit programma worden o.a. initiatieven die ten goede komen aan een gezonde leefstijl gesubsidieerd. Het is van belang met inwoners en hun netwerk in gesprek te gaan over hun wensen en behoeften en mogelijkheden. Door de inwoners te betrekken en hen zelf initiatieven te laten aandragen om deze einddoelen te kunnen bereiken, kunnen we de gezondheidsproblemen verbeteren. Deze aanpak is essentieel voor draagvlak en vooral ook voor deelname aan de interventies/ activiteiten. Gezamenlijk met de inwoners kunnen we vooraf afspraken maken over de rol van alle betrokkenen en daarnaast een helder kader en uitleg geven over wat er gebeurt met de inbreng van de inwoners (verwachtingsmanagement). Vanuit het Stimuleringsprogramma wordt ook ingezet op bewustwording en vermindering van roken, alcohol- en drugsgebruik.

3.1.3. JOGG aanpak

De gemeente Coevorden is sinds 2019 JOGG gemeente. JOGG staat voor jongeren op gezond gewicht. Gezonde jeugd, gezonde toekomst. Doel van de JOGG aanpak is om de gezonde keuze de makkelijke keuze te laten worden. Dat kinderen, maar natuurlijk ook volwassenen ook de gezonde keuze kunnen maken. Dat kan met voeding, maar vooral ook met bewegen. Door meer te bewegen blijven we immers fitter. De JOGG aanpak richt zich op het kind (0 – 18 jaar) en op de zes omgevingen van het kind. Thuis, School, Sport, Buurt, Media en Werk. Samen met inwoners en partners in dorpen en wijken maken we een plan die in gezamenlijkheid wordt uitgevoerd. In Schoonoord is in januari 2020 een eerste stap gezet met de JOGG-aanpak en ook in de wijken Lootuinen, Tuindorp en Poppenhare start de JOGG-aanpak.

3.1.4. Programma Kansrijk Opgroeien

Het programma Kansrijk Opgroeien dat in de gemeente Coevorden van start gaat is gericht op het terugdringen van generatiearmoede. Binnen dit programma zijn doelen en ambities geformuleerd die alles te maken hebben met een gezonde leefstijl. Iets wat van grote invloed is op het doorbreken van generatiearmoede. Eén van de ambities in dit programma is:

- Kinderen hebben een betere fysieke en mentale gezondheid.

In de beleidsnotitie leefstijl en bewegen wordt deze doelstelling omarmd en werken we nauw samen met het verwezenlijken van onze doelen.

3.1.5. Stichting Gezond Coevorden

In juli 2017 is door Kans voor de Veenkoloniën, Zilveren Kruis, Icare, Saxenburgh, Huisartsensamenwerkingsverband Coevorden-Dalen en de gemeente Coevorden een samenwerkingsovereenkomst Shared savings Preventie en Zorg getekend. Dit was het startschot om in gezamenlijkheid werk te maken van preventie. Al vrij snel zijn Treant, Maatschappelijk Welzijn Coevorden en Tangenborgh ook aangesloten bij de stuurgroep die is opgericht. Dit heeft geresulteerd in de stichting Gezond Coevorden. Het vitaliteitsnetwerk is één van de uitvloeisels van deze stichting. Het vitaliteitsnetwerk heeft als ambitie het realiseren van een gedragsverandering in leefstijl bij de inwoners in de gemeente Coevorden door het verbinden van bestaande initiatieven en initiatieven die nog worden ontwikkeld. De inwoners die hierbij bijzondere aandacht krijgen, zijn de kwetsbare inwoners, de inwoners met een lage sociaal economische status (SES). De inwoners zelf worden actief betrokken bij het realiseren van deze gedragsverandering. Deze ambitie heeft als doel dat de inwoners van de gemeente Coevorden gezonder leven en langer gezond leven.

Om deze doelstelling te realiseren heeft het vitaliteitsnetwerk een driedelige opdracht:

- Uitvoering geven aan het project 'Aan de slag met preventie';
- Adviescommissie Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden;
- Introductie en uitrol Positieve Gezondheid;

3.2. Provinciale kaders

In Drenthe wordt vanuit een unieke, omvangrijke samenwerking tussen alle Drentse gemeenten en de provincie Drenthe gewerkt aan het stimuleren van een gezonde leefstijl. De missie is: 'heel Drenthe gezond'

3.2.1. Drenthe Gezond

Drenthe gezond zet zich maximaal in om inwoners zo gezond mogelijk te laten opgroeien en ouder te laten worden. Drenthe Positief Gezond is onze missie. Drenthe gezond is een deelprogramma van Drenthe beweegt waarin we met onze partners verschillende gezondheidsprogramma's aan elkaar te verbinden, zodat we in Drenthe een vuist maken en gezamenlijk een beweging in gang zetten naar een gezonder Drenthe.

De meerwaarde van Drenthe gezond zit hem in het verbinden van programma's als GIDS, JOGG, Kans voor de Veenkoloniën en andere programma's met bestaande netwerken en initiatieven in Drenthe. We richten ons op een integrale aanpak, waarbij we focussen op bepaalde vraagstukken die in Drenthe spelen zoals het bereiken van de doelgroepen met een lage sociaal economische status. Samen kunnen we voor een versnelling zorgen. Daarnaast gaan we actief aan de slag met het versterken van professionals en lopende campagnes, betrekken van publieke en private partners en zullen we inspringen op de laatste ontwikkelingen.

3.2.2. Meerjarenprogramma Drenthe, Gezond in Beweging

In Drenthe wordt al sterk regionaal samengewerkt rondom de thema's sport, bewegen, gezondheid en preventie. Om dit verder te versterken, integraal te benaderen en onze ambitie en doelen voor de komende periode vast te stellen is het meerjarenbeleidsprogramma 'Drenthe, samen gezond in beweging 2021-2024' opgesteld. Door de thema's integraal op te pakken (en daarin ook te kijken naar achterliggende problematiek en de verbinding met andere domeinen), de verbindingen tussen de verschillende ontwikkelingen en programma's te maken en hierin als gemeenten onze regierol te pakken, is als kapstok het meerjarenbeleidsprogramma opgesteld.

4. Wat gaan we doen

De gemeente Coevorden wil het met beleid op leefstijl & bewegen bereiken dat meer inwoners (jong en oud) in de gemeente Coevorden gaan bewegen. Dat ze dat kunnen doen in een gezonde omgeving. Een gezonde omgeving waar de gezonde keuze, de makkelijke keuze wordt. Met deze nota zoeken we aansluiting bij lopende programma's en projecten, zowel lokaal als regionaal. Daarnaast maken we een aantal specifieke keuzes. Hiervoor zijn de volgende doelen en ambities opgesteld:

4.1. Meer inwoners hebben een actieve, gezonde leefstijl

Gezond in Coevorden gaat over het bevorderen van gezondheid of een gezondere leefstijl van de inwoners van Coevorden met een specifieke focus op de kwetsbare inwoners. Dit vanuit de visie positieve gezondheid waarbij de kracht van mensen wordt benadrukt en waar de nadruk meer ligt op de mogelijkheden dan op de beperkingen door ziekte. Hierbij speelt sport en bewegen ook een belangrijke rol met betrekking tot ontmoeting, gezondheid, preventie, participatie en weerbaarheid. Het vergroten en bevorderen van een gezonde leefstijl bij de inwoners van de gemeente Coevorden door in te zetten op het voorkomen van problemen en belemmeringen bij onze inwoners. Hierin zijn meer bewegen voor jong en oud, meer mensen met een gezond gewicht, minder roken en minder overmatig alcoholgebruik belangrijke doelstellingen.

4.1.1. Waar zetten we ons voor in:

- In 2025 is het percentage jongeren (0-19) met een actieve leefstijl (drink water, bewegen, groente en fruit) toegenomen ten opzichte van 2020
- Het percentage jongeren dat voldoende beweegt is eind 2025 toegenomen ten opzichte van 2020
- In 2024 is er jaarlijks structureel aandacht voor gezonde leefstijl (drink water, bewegen, groente en fruit) tijdens de Koningsspelen, Gezonde Avond4daagse, de week van de opvoeding en de week van de gezonde jeugd.
- In 2022 zijn de speeltuinen, schoolpleinen en sportaccommodaties in de gemeente Coevorden rookvrij
- In 2021 zijn 5 sportverenigingen in de gemeente Coevorden gestart met de gezondere sportkantine of hebben het vignet gezondere sportkantine behaald
- In 2021 is de JOGG aanpak onderdeel van de samenwerking binnen de wijken Poppenhare, Lootuinen en Tuindorp in Coevorden en in Schoonoord.
- In 2021 zijn er structurele samenwerkingsverbanden in de gemeente Coevorden, met o.a. verbinding tussen onderwijs, sport en welzijn.
- In 2021 geven we een nieuwe impuls aan de subsidieregeling Initiatieven Gezond in Coevorden. Voor initiatieven met betrekking tot een gezonde leefstijl en bewegen koersen er erop dat dit op laagdrempelige wijze wordt aangeboden, zodat iedereen de kans heeft om mee te doen.

We willen de JOGG-aanpak, Gezonde Jeugd in een Gezonde Omgeving, verankeren in alle dorpen en wijken in de gemeente Coevorden. Dat betekent dat we ons samen met onze samenwerkingspartners inzetten om de omgevingen School, Sport, Buurt/vrije tijd, Werk, Media en Thuis kunnen verleiden tot gezonde keuzes. Dat kan zijn door de inrichting van een omgeving, maar ook

door wat we aanbieden. Gemeente Coevorden is de trekker van het JOGG-programma. We hebben een verbindende rol, zijn aanjager en faciliteren waar nodig. De buurtsportcoaches zijn de spin in het web als het gaat om het behalen van de doelen en ambities.

4.2. Er zijn meer vitale sport- en beweegaanbieders in de gemeente Coevorden

Het is belangrijk dat de sportaanbieders in onze gemeente vitaal zijn en kunnen doen waar ze voor bedoeld zijn. Dat de sportverenigingen het niet altijd gemakkelijk hebben blijkt de laatste jaren. Met deze ambitie zetten we in op het versterken van de sport- en beweegaanbieders in Coevorden. De vitale aanbieder is in onze definitie een gezonde sportaanbieder waar iedereen terecht kan en waarin je als vereniging de samenwerking zoekt met andere sportaanbieders om elkaar te versterken.

4.2.1. Waar zetten we ons voor in:

- In 2024 is het aantal vrijwilligers betrokken bij sportverenigingen minimaal op hetzelfde niveau als in 2020. Een bloeiend verenigingsleven is een belangrijk onderdeel van de maatschappij. Een goed technisch kader hoort daarbij, maar ook de kracht en de grote waarde van vrijwilligers. Vrijwilligers zijn een grote belangrijke kracht binnen het verenigingsleven. Als we gemeente ondersteunen we de verenigingen bij o.a. het thema vrijwilligers.
- In 2024 is bij alle sportverenigingen in de gemeente Coevorden de lokale samenwerking bij het ontwikkelen van sportaanbod toegenomen ten opzichte van 2020
- In 2024 krijgt de inzet van de buurtsportcoach een minimale rapportcijfer van 8 bij alle sportverenigingen in de gemeente Coevorden.

4.3. Het is voor iedereen mogelijk om aan sporten en bewegen mee te doen

In de gemeente Coevorden moet het voor iedereen mogelijk zijn om aan sporten en bewegen mee te doen. Zo kunnen jong en oud in Coevorden genieten van de voordelen die sporten en bewegen met zich meebrengen. Hierbij gaat specifiek de aandacht uit naar de kwetsbare inwoners. Op deze manier kunnen Coevordenaren een leven lang sport- en beweegplezier ervaren in een inclusieve sport- en bewegingomgeving. In het nationaal sportakkoord wordt ook wel over inclusief sporten gesproken. Meedoen aan sport en plezier in sport is namelijk niet voor iedereen vanzelfsprekend. Inclusief sport- en beweegaanbod is een mooie en effectieve manier om de maatschappelijke waarde van sport en bewegen te benutten. Inclusie draagt bij aan het meedoen aan en het genieten van sport. Het gaat erom dat iedereen:

1. Iedereen in de gemeente Coevorden die dat wil heeft de mogelijkheid deel te nemen aan sporten & bewegen. Daar waar geen aanbod is maar wel wenselijk, initiëren we nieuw aanbod voor specifieke doelgroepen. Daar waar het lokaal niet lukt zoeken we de samenwerking regionaal.
2. De inwoners van de gemeente Coevorden hebben inzichtelijk welke sport- en beweeg (sociale) voorzieningen beschikbaar zijn en wat er aan activiteiten wordt aangeboden. Vanuit het sport- en preventieakkoord wordt dit gezamenlijk met meerdere partners opgepakt en onderzoeken we de mogelijkheden voor een platform.
3. Voor mensen met een lage economische status is deelname aan sport en bewegen mogelijk via de inzet van de Doe-Mee-Pas. Ook is er minder uitval bij deelnemers aan de Doe-Mee-Pas.

4.3.1. Waar zetten we ons voor in:

- In 2024 is minimaal 85% van de inwoners (jong en oud) van de gemeente Coevorden op de hoogte van welke sport- en beweeg (sociale) voorzieningen beschikbaar zijn.
- In 2024 maken meer inwoners die in aanmerking komen voor de Doe-Mee-Pas in de gemeente Coevorden *structureel* gebruik van het gekozen aanbod op het gebied van sport en bewegen dan in 2020.
- In 2021 is voor alle sportverenigingen bekend in hoeverre hun aanbod verrijkt kan worden, zodat ze meerdere doelgroepen kunnen bedienen.
- In 2021 starten we samen met sportverenigingen en scholen (kinderopvang, basis-, voortgezet onderwijs) aanbod ontwikkelen om sport- en beweegclinics aan leerlingen aan te bieden zodat ze met sport kunnen kennismaken. Buurtsportcoaches spelen hier een belangrijke verbindende rol.
- We willen de samenwerking met Noaberschap United, de maatschappelijke stichting van FC Emmen, structureel maken. Het organiseren van maatschappelijke projecten waar je je medemens mee helpt, waarmee je eenzame mensen laat glimlachen, dat is waar Stichting Noaberschap United voor staat. Van een gezond ontbijt, waarbij kinderen met de FC Emmen-spelers ontbijten tot het project Scoor een Boek!, waarbij kinderen worden gestimuleerd om zoveel mogelijk boeken te lezen. Maar ook de FC Emmen Streetleague mag niet vergeten worden. Een project waarbij kinderen op pleintjes in de wijk voetbaltraining krijgen en vervolgens deelnemen aan een sociaal-maatschappelijke workshop met onderwerpen als zakgeldbeheer, gezonde voeding en pesten. FC Emmen hoopt hiermee meer mensen aan zich te binnen, maar vooral om meer mensen (jong en oud) in beweging te krijgen. Binnen deze samenwerking gaan we ook straten met het project Scoren voor Gezondheid. Een samenwerking die vanuit Noaberschap United in BOCE-verband samen met het onderwijs en Kans voor de Veenkoloniën wordt opgepakt.

4.4. Meer kinderen en jongeren werken binnen en buiten het onderwijs actief aan een gezonde leefstijl.

De onderwijsomgeving is bij uitstek een omgeving waarin kinderen op jonge leeftijd aangemoedigd kunnen worden voor een leven lang bewegen. Dat begint natuurlijk met goed bewegingsonderwijs voor alle leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs door een vakleerkracht lichamelijke opvoeding. Naast bewegingsonderwijs kan de schoolomgeving ook een goede plek zijn waar kinderen bewust worden gemaakt van een gezonde leefstijl. Door in de fysieke omgeving gezondheidsbevordering en bewegingsstimulering aan te moedigen, kan het individuele kind zich vaardigheden eigen maken voor de toekomst. Dit zou je kunnen doen door de fysieke omgeving zo in te richten, dat die uitnodigt om te gaan bewegen. Het is van belang dat er voor- en naschools een omgeving is waarin bij de inrichting rekening is gehouden met het kind. Dit is ook belangrijk voor hoe het kind zich ontwikkelt op de bewegings- en gezondheidsvaardigheden. Binnen en buiten het onderwijs alle kinderen en jongeren structureel laten werken aan een gezonde leefstijl. Hiervoor zijn gezonde scholen nodig die kwalitatief uitdagende gymlessen verzorgen, buitenschoolse sportaanbod creëren en aansluiten bij vignetten van de gezonde school.

4.4.1. Waar zetten we ons voor in:

- In 2024 is er een breed buitenschoolse sport- en leefstijl aanbod aanwezig voor alle jongeren en kinderen in de gemeente Coevorden.
- In 2024 onderhouden 40% meer kinderen in het basisonderwijs regelmatig hun zwemvaardigheden na het behalen van het zwemdiploma door minimaal 5 keer per jaar te zwemmen (natte gymnastiek) ten opzichte van 2020.
- We zetten zowel binnen het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs in op de ontwikkeling tot een gezonde school met de daarbij horende deelvignetten voeding, bewegen en sport, roken, drugs (alleen voortgezet onderwijs) en alcohol en welbevinden. In 2024 hebben alle scholen in het basis- en voortgezet onderwijs in de gemeente Coevorden het *keurmerk Gezonde School* of is het thema gezondheid/gezonde leefstijl geborgd binnen het beleid van de school.
- In 2021 ligt er een voorstel om het schoolzwemmen in de gemeente Coevorden een nieuwe impuls te geven. We willen de zwemveiligheid onder de jeugd vergroten. Belangrijk is dat kinderen na het behalen van een zwemdiploma blijven zwemmen. Anders zullen de vaardigheden en de opgebouwde kracht weer voor een groot deel verdwijnen. Door de natte gymles blijven kinderen ook na het behalen van het zwemdiploma regelmatig zwemmen, waardoor ze hun zwemvaardigheden onderhouden. De zwemveiligheid van deze kinderen zal daardoor toenemen. Het gaat om zwemvaardigheid, zwemveiligheid, maar ook om het plezier. En de kinderen zijn op een andere manier in beweging. Er wordt gewerkt aan een voorstel waar kinderen vanaf groep 4/5 in een blok van 5 keer per jaar gaan zwemmen. Aan dit voorstel wordt gewerkt samen met het binnenzwembad De Swaneburg en de drie buitenzwembaden, Bosbad Zwinderen, Noord-Sleen en Zweeloo.

4.5. We benutten onze kansen om Coevorden op de kaart te zetten

Evenementen zijn een belangrijke manier voor een sterke profilering (promotie) van de stad, het buitengebied of de regio. Ook in de gemeente Coevorden liggen hier kansen door met meer, andere of kwalitatief hoogwaardigere evenementen de naamsbekendheid te vergroten en de bestedingen te laten stijgen. Dit kan door de verblijfsduur te verlengen wanneer ingezet wordt op meerdaagse evenementen. Met sport en bewegen kunnen we Coevorden op de kaart zetten. We gaan Coevorden profileren als een sportieve gemeente. Laten zien wat we te bieden hebben, dat we daar trots op zijn en zorgen dat niet alleen de inwoners kunnen genieten van dat wat Coevorden heeft maar ook toeristen. Kortom, sport en bewegen inzetten voor regiopromotie!

4.5.1. Waar zetten we ons voor in:

- Coevorden is officieel kandidaat om in 2021 namens Drenthe gaststad/-gemeente van de Nationale Sportweek te zijn. Een week waarin we samen met alle partners vanuit het sport- en preventieakkoord preventie en sport op de kaart willen zetten. Waarin we laten zien wat we in Coevorden te bieden hebben.. Een mooie kans dus voor Coevorden om zich in 2021 extra op de kaart te zetten.
- We onderzoeken hoe we een aanvraag voor een evenementenvergunning toegankelijker kunnen maken. Het zijn vaak vrijwilligers die zich bezighouden met het organiseren van een evenement. Zij lopen aan tegen de moeilijkheid van processen en invulformulieren.
- Als gemeente spelen we een verbindende rol bij het op de kaart zetten van Coevorden als sportieve gemeente. Vanuit het sport- en

preventieakkoord gaan we evenementen met elkaar verbinden en versterken. We onderzoeken de mogelijkheden om samen met onze partners een sport- gezondheidsmarkt te organiseren. Verenigingen krijgen de kans om zichzelf op de kaart te zetten en inwoners kunnen kennismaken met de verschillende sporten die onze gemeente te bieden heeft.

4.6. In de gemeente Coevorden zijn meer sportaccommodaties toekomstbestendig

Overall waar mensen sporten en bewegen, moeten de voorzieningen op orde zijn. Het gaat niet alleen om sportvelden, zwembaden, sporthallen en clubhuizen, maar ook om het park, het pleintje in de wijk en de natuur. In deze ambitie gaat het over de aanwezigheid van voorzieningen (sportaccommodaties) om in te sporten en te bewegen en ook over de inrichting van de openbare ruimte en hoe die verleidt tot sporten en bewegen. Het aantal mensen dat sport en beweegt in de openbare ruimte neemt sterk toe. Wielrennen, hardlopen en wandelen wordt ook in georganiseerd sportverband gedaan, maar meestal zijn het zelfgeorganiseerde groepjes of individuele sporters die deze activiteiten doen. Daarnaast zijn ook fitness gerelateerde activiteiten in de buitenlucht in opkomst. De verwachting is dat sporten en bewegen in de openbare ruimte in relatie met sporten in georganiseerd verband bij een sportclub nog verder zal toenemen. In het kader van de nieuwe omgevingswet liggen er uitdagingen voor de gemeente om in de inrichting van de openbare ruimte ook sport en bewegen mee te nemen.

4.6.1. Waar zetten we ons voor in:

Samen met de organisaties streven wij ernaar om de betreffende sportaccommodaties te laten voldoen aan de huidige en toekomstige eisen/wensen, zodat de activiteiten de komende 25 jaar in/op een functioneel, kwalitatief en duurzame accommodatie uitgevoerd kunnen worden. In de gesprekken met de organisaties is er tot dusver voor gekozen om de voorbereiding en uitvoering in twee fases te verdelen. Voor de eerste fase is de prioriteit voor de uitvoering gelegd bij de verbetering van de velden, aanleg van led-veldverlichting en de toegankelijkheid van de accommodaties. Na afronding van fase 1 zal fase 2 uitgewerkt worden. In fase 2 wordt als voorwaarde gesteld worden dat de accommodaties zoveel mogelijk rookvrij zijn. Een andere voorwaarde is een gezondere kantine, zeker op de momenten dat er jeugdactiviteiten plaats vinden.

- In 2022 zijn alle sportaccommodaties (minimaal tijdens jeugdactiviteiten) in de gemeente Coevorden rookvrij.
- In 2024 hebben alle sportaccommodaties met een sportkantine in de gemeente Coevorden, minimaal tijdens jeugdactiviteiten, het *vignet 'gezonde sportkantine'*.

We streven er naar dat de sportvoorzieningen en de openbare ruimte in onze gemeente optimaal gebruikt worden. Sportvoorzieningen en openbare ruimte die beter benut worden door meer gebruikersgroepen. Doel is om het openbaar gebied zo in te richten dat het uitnodigt tot bewegen. Denk hierbij aan een veilige omgeving, bijvoorbeeld bij het inrichten van fietspaden, picknickmogelijkheden, speelgelegenheden, afvalbakken en bankjes. Bij nieuwe plannen wordt 'leefstijl en gezondheid' meegenomen in het toetsingskader.

- In 2024 wordt de openbare ruimte in gemeente Coevorden door 30% meer inwoners gebruikt voor bewegen en sport ten opzichte van 2020.
- We gaan in gesprek met de jongerenraad over de wensen van de jeugd als het gaat om de inrichting openbare ruimte door meer gebruikersgroepen.

4.7. De buurtsportcoaches zijn de aanjagers in de verbinding leefstijl, bewegen en preventie

De buurtsportcoach in de gemeente Coevorden krijgt specifieke opdracht het organiseren van een sport- en beweegaanbod in de buurt en het maken van een verbinding tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals zorg, welzijn, cultuur, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs.

- In 2024 zijn er in de gemeente Coevorden 30% meer binnen- en buitenschoolse sport- en spel activiteiten georganiseerd ten opzichte van 2020.

De buurtsportcoach heeft ook als taak de jongeren op een gezond gewicht te brengen aan de hand van bewezen effectieve interventies op het gebied van voeding en gezondheid.

- In 2024 zijn er in de gemeente Coevorden meer jongeren een gezondere leefstijl ten opzichte van 2020.

De buurtsportcoach heeft als doel om het sport- en beweegaanbod te versterken, met focus op kwetsbare doelgroep.

- In 2024 doen meer kwetsbare inwoners in de gemeente Coevorden actief aan sport en bewegen in de gemeente Coevorden ten opzichte van 2020.

5. De buurtsportcoach als lokale verbinder

Naast een beleidsadviseur leefstijl en bewegen / JOGG regisseur en een beleidsadviseur welzijn & preventie volksgezondheid is de inzet van een buurtsportcoach een belangrijke voorwaarde voor de inzet op leefstijl en bewegen.

5.1. De buurtsportcoach

Brede Impuls Combinatiefunctionaris 'De buurtsportcoach' maakt deel uit van de decentralisatie-uitkering 'Brede Impuls Combinatiefunctionaris' (BIC). Tot 2012 bestond in Nederland alleen de functie 'combinatiefunctionaris', met als doel sport te verbinden met de onderwijs- en/of cultuursector (de impuls heette toen Impuls brede scholen, sport en cultuur). Vanaf 2012 is het aantal combinatiefunctionarissen uitgebreid met de nieuwe functie 'buurtsportcoach' waarbij de focus ligt op sport en bewegen in de buurt (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2011). Door de nieuwe functie van buurtsportcoaches moeten meer mensen gaan en blijven sporten en bewegen en wordt gezocht naar passend sport- en beweegaanbod in de buurt voor iedereen. Het beter met elkaar verbinden van sport en andere sectoren zoals zorg, welzijn, bedrijfsleven en/of onderwijs is eveneens een belangrijk doel (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2011). Voor een buurtsportcoach is een sociaal netwerk en de positie daarin belangrijk omdat met verschillende sectoren en doelgroepen wordt gewerkt en omdat veelal doorverwezen moet worden naar andere partijen en organisaties.

De buurtsportcoach heeft als doel om het sport- en beweegaanbod te versterken, met focus op kwetsbare doelgroep. De Buurtsportcoaches doen dit niet alleen. Juist in samenwerking met de huidige sport- en beweegaanbieders en de diverse partners binnen, onder andere, de sectoren welzijn, zorg, onderwijs, cultuur en kinderopvang wordt vraag en aanbod met elkaar verbonden en uitgebreid.

- Een leven lang inclusief sporten en bewegen mogelijk maken samen met partners in onze gemeente. Hiermee bedoelen we dat we willen dat iedereen mee moet kunnen doen en zich geaccepteerd moet voelen.
- (Talent)ontwikkeling van jeugd en jongeren stimuleren waarbij verbetering van motorische vaardigheden een belangrijk aandachtspunt is
- Sport-, beweeg- onderwijs op en rond scholen versterken
- Specifieke aandacht voor kwetsbare, minder kansrijke jongeren die een (risico hebben op) een verminderde actieve leefstijl.
- Inzetten op groepen mensen die belemmeringen ervaren bij het georganiseerde/formele en niet-georganiseerde/non-formele sporten en bewegen en beoefenen van culturele activiteiten, die te maken hebben met iemands leeftijd of levensfase, gender, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, financiële situatie of sociale positie.
- Bereiken en begeleiden personen die in armoede leven, zodat zij ondanks hun financiële situatie mee kunnen doen met sport, bewegen en culturele activiteiten
- Lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen tussen gemeentelijke beleidsdomeinen en voorzieningen, gesubsidieerde/ commerciële sport, cultuur, onderwijs, bso/kinderopvang, welzijn, zorg, gezondheid, bedrijven c.a.
- Duurzaam versterken en innoveren van sport-, beweeg- en cultuuraanbieders/ vrijwilligersorganisaties op het gebied van o.a. besturen, vrijwilligers, kader, diversiteit, inclusief en vraaggericht handelen. Met aandacht voor het vormgeven van een pedagogisch sportklimaat.

5.2. Buurtsportcoach in de gemeente Coevorden

De buurtsportcoach in de gemeente Coevorden krijgt specifieke opdracht het organiseren van een sport- en beweegaanbod in de buurt en het maken van een verbinding tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals zorg, welzijn, cultuur, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs. Er is altijd sprake van een combinatie met sport, bewegen en gezondheid. Het sport- en preventieakkoord en de JOGG-aanpak lopen hier als een rode draad doorheen.

De buurtsportcoach geeft een kwaliteitsimpuls aan het bewegingsonderwijs, organiseert binnen- en buitenschoolse sport- en spel activiteiten, organiseert wijkoverstijgende evenementen, heeft een intermediairsrol richting kwetsbare jeugd en geeft een impuls aan het versterken van de sportverenigingen. Daarnaast heeft de buurtsportcoach als taak de jongeren op een gezond gewicht te brengen aan de hand van bewezen effectieve interventies op het gebied van voeding en gezondheid.

5.3. Werkgeverschap beleggen bij Maatschappelijk Welzijn Coevorden

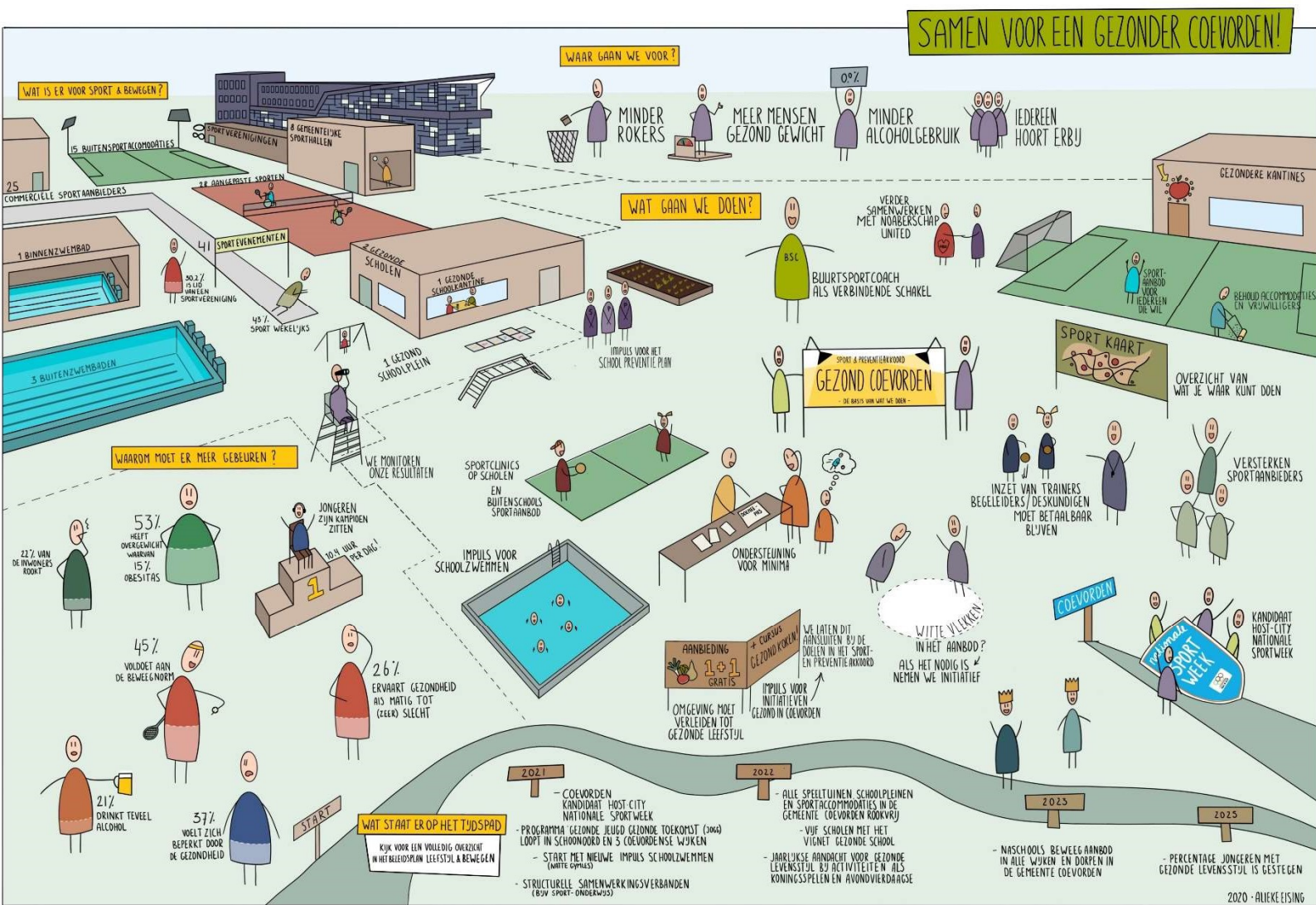
Op dit moment loopt er een pilot voor de functie van Buurtsportcoach / Jongerenwerk bij Maatschappelijk Welzijn Coevorden. Het beleggen van de functie van Buurtsportcoach bij deze organisatie is een bewuste keuze. Het jongerenwerk/ buurtsportcoach werk is onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zij zijn het gezicht in een buurt, wijk of dorp en spelen een belangrijke verbindende rol naar allerlei organisaties in de buurt van jong en oud. Zijn een schakel naar de scholen en de sportverenigingen. Door Maatschappelijk Welzijn Coevorden eerst voor twee jaar de opdracht te geven om het werkgeverschap bij hen te beleggen, geven we opnieuw invulling aan de functie van buurtsportcoach in de gemeente Coevorden. Gemeente houdt regie, maar voert in samenwerking met Maatschappelijk Welzijn uit.

De gemeente Coevorden heeft vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties recht op 3,5 FTE aan inzetbare buurtsportcoaches. Het rijk financiert hiervan 40% en de overige 60% moet de gemeente/en of andere aanbieders in het kader van cofinanciering bijdragen.

5.4. Koppeling met cultuur

Waar cultuurbeleid ook op een hoger niveau wordt getild binnen de gemeente, wordt gekeken welke koppelingen met cultuur te maken zijn in de rolneming en uitvoering van de functie van buurtsportcoach.

6. Een gezonder Coevorden in beeld

7. Organisatie

Samen met de beleidsmedewerker Leefstijl & Bewegen / JOGG regisseur en de beleidsmedewerker welzijn en preventie Volksgezondheid geven de buurtsportcoaches uitvoering aan het beleid op leefstijl en bewegen vormgegeven. De buurtsportcoaches zijn herkenbaar in de wijken en dorpen en in de school- en sportomgeving. Omdat er veel raakvlak is met andere beleidsterreinen en lopende programma's wordt er op verschillende manieren en niveaus samengewerkt. Dit wordt bewaakt en aangejaagd door de beleidsmedewerkers.

7.1. Financiën

Doel / ambitie	Budget	Looptijd
Sport- en preventieakkoord , het budget dat de partners van het akkoord kunnen besteden aan het verwezenlijken van de doelen	Uitvoeringsbudget € 20.000 per jaar	3 jaar (t/m 2022)
Inzet buurtsportcoach	40% financiering rijk Brede combi regeling : € 74.631 60% co-financiering gemeente Coevorden € 107.814	t/m 2022 structureel
Interventiebudget Sport & bewegen Uitvoering bovenstaande ambities	€ 40.000	Structureel
Interventiebudget Gezonde Omgeving, voor uitvoering JOGG programma Uitvoering bovenstaande ambities	€ 20.000	Structureel
Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden → Initiatieven Gezond in Coevorden gekoppeld aan de uitvoering van het sport- en preventieakkoord Gezond Coevorden	€ 111.250	T/m 2022
Organisatie Nationale Sportweek 2021	n.t.b. binnen bestaand budget	2021
Impuls Schoolzwemmen (natte gymnastiek)	€ 30.000	2021 (pilotjaar, daarna structureel)

7.2. Planning

Op 26 oktober 2020 is een start gemaakt met de uitvoering van het sport- en preventieakkoord. Tijdens een online bijeenkomst zijn per ambitie korte uitvoeringsplannen ontstaan waar de komende tijd mee wordt gestart. Samen met de buurtsportcoaches ontwikkelen we een uitvoeringsplan voor het werken aan de doelen en ambities in deze beleidsnotitie.

8. Monitoring

Het is goed om te evalueren of de initiatieven leiden tot maatschappelijke effecten. Of er kenteringen plaatsvinden als het gaat om beweegrichtlijnen, sportdeelname, vitaliteit aanbieders, veilig sportklimaat, motorische vaardigheid van kinderen, beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte of de impact van evenementen, etcetera. Maar het evalueren van de beleidsnota leefstijl en bewegen gaat niet alleen om de cijfers, we willen vooral ook leren welke initiatieven wel of niet werken.

Waar nodig worden zelf instrumenten opgezet om zowel kwantitatief als kwalitatief inzicht te krijgen in de resultaten en verbeterpunten van de gekozen aanpakken. Een overweging is om de monitoring te beleggen bij een derde partij of als onderdeel van de structurele monitoring van de gemeente Coevorden mee te nemen. We hanteren de volgende uitgangspunten:

- Effectmeting op cijferniveau vindt plaats via bestaande beschikbare instrumenten (gemeente Coevorden, GGD Drenthe, Trendbureau etc.)
- Monitoring richt zich op de samenwerking, betrokkenheid partners en de opbrengst op output niveau.
- De monitoring is gericht op het zich houden op de voortgang en op de gewenste resultaten.
- In samenwerking met CMO Stamm wordt gewerkt aan een monitoringsplan Leefstijl en bewegen, dat wordt geïntegreerd in het programma Kansrijk Opgroeien.
- De buurtsportcoaches van MWC monitoren hun werkzaamheden in een registratiesysteem.

Er wordt gewerkt met onderstaand evaluatiemodel.

Figuur 3: input, throughput, output en outcome

Figuur 3: input, throughput, output en outcome

9. Bijlage 1: Startfoto als nulmeting

De gemeente Coevorden heeft de afgelopen jaren minder kunnen doen op het gebied van sport en bewegen dan andere Drentse gemeenten. Maar we zijn met een inhaalslag begonnen. We investeren (4 miljoen) in duurzame accommodaties, zijn de programma's Gezond in Coevorden en Aan de slag met preventie gestart en is er een gericht accommodatiebeleid op het gebied van sport.

Coevorden kent een rijk verenigingsleven, er is een divers sportaanbod, heeft veel beschikbare natuur om in te bewegen en heeft een aantal aansprekende sportevenementen. Tegelijkertijd is Coevorden een gemeente waar relatief veel mensen minder goed mee kunnen doen binnen de samenleving. Ook zijn er relatief veel mensen met een ongezonde leefstijl. Zij ervaren hun gezondheid als matig tot slecht. Maatschappelijke vraagstukken waarin sport, bewegen en preventie van betekenis zijn.

Waar staat de gemeente Coevorden op dit moment als er gekeken wordt naar de cijfers op het gebied van sport, bewegen en preventie. Een kijk op de cijfers¹:

Sportaanbod en sportdeelname: 80 sportverenigingen, 25 commerciële sportaanbieders, 28 op activiteiten aangepast sporten, divers aanbod aan wandel-, fiets- en ruitersporen, 41 sportevenementen, 30,2% (25% NL) is lid van de sportvereniging, 43% sport wekelijks (52,8 NL), 15 buitensport accommodaties (o.a. voetbal, korfbal, hockey), 8 gemeentelijke sporthallen, 3 buitenzwembaden, 1 binnenzwembad (zwembaden in recreatie- en vakantieparken niet meegerekend), 37,7 sportvoorziening per 10.000 inwoners.

Gezonde omgeving: 2 basisscholen scholen met vignet gezonde school, 1 gezonde kantine, 1 gezond schoolplein, Score Beweegvriendelijke Omgeving Scan 4,2 (NL 2,6)

Demografie: De bevolking van Coevorden bevat steeds minder jongeren (0-19 jaar) en steeds meer ouderen (65-plussers). Coevorden is een anticipeerregio. Dit is een regio waarvan wordt verwacht dat het aantal bewoners afneemt. 35.267 inwoners waarvan 16% 0-14 jaar, 10 % 15-24 jaar, 21% 25-44, 31% 45-64, 22% 65 jaar en ouder. Stijging aantal eenpersoonshuishoudens

Leefbaarheid Wel eens onveilig voelen in de buurt: 12,9% (13,9% Drenthe), Criminaliteitsindex: 61 (81 NL), Bovengemiddeld overlast, vermijdingsgedrag en onveiligheidsperceptie, Sociale cohesie score: 6,8 (6,5 Drenthe, 6,2 NL), 66% doet geen vrijwilligerswerk (70%NL), 66% voelt zich thuis in de buurt (60%NL)

Kwetsbare groepen: 2,5% (2,7%NL) Kinderen met handicap, 9,27% jongeren met jeugdhulp, 51% van de ouderen voelt zich eenzaam, 29% is laag opgeleid, 5% werkloos, in Coevorden ontvangen 55 van de 1000 huishoudens een bijstandsuitkering, 40% voelt zich eenzaam (43% NL), 35% heeft een langdurig ziekte of aandoening (34%NL)

¹ Leefbaarheidsmonitor2018 #02 (trendbureau Drenthe,2018)

Wijkgezondheidsprofielen gemeente Coevorden in het kader van 'Aan de Slag met Preventie' (GGD,2019)

www.sportenbewegenincijfers.nl

www.volksgezondheidenzorg.info/sport/sportopdekaart

Gezondheid: 45% voldoet aan de beweegrichtlijnen (51,7 %NL), Huisartsenzorg algemeen: 8.048 per 10.000 inwoners (Dr: 7948). In de gemeente Coevorden maken 2.093 mensen per 10.000 verzekerden gebruik van de huisarts (gemiddeld Dr: 1.954), In de gemeenten Coevorden en Emmen is de levensverwachting na 65 jaar het laagste in Drenthe met 19,4 en 19,2 jaar, 12% verleent mantelzorg (14% NL), 26% van de inwoners van de gemeente ervaart zijn gezondheid als matig tot (zeer) slecht (24% NL), 22% is roker (21% NL), 21% (19% NL) is overmatig drinker, 53% overgewicht (49% NL), 15% obesitas (14% NL), 37% is beperkt vanwege gezondheid (33%NL)

10. Bijlage 2: Trends en Ontwikkelingen

10.1. Vergrijzing

De komende jaren groeit het aantal ouderen ten opzichte van het aantal jongeren. De uitdaging is hier, hoe houden we onze ouderen langer fit en zelfredzaam, hoe creëren we meer samenhang en voorkomen we eenzaamheid.

10.2. Kinderen bewegen minder en zijn minder beweegvaardig

Wat betreft de jeugd zien we, dat de motorische ontwikkeling van kinderen achteruit gaat. Kinderen zijn minder vaardig dan een aantal jaren geleden. Het beeldschermgebruik van kinderen is enorm toegenomen, door spelletjes, sociale media en soms ook onderwijs. Daardoor hebben kinderen minder tijd om actief te spelen, sporten en in beweging te zijn. De focus binnen het onderwijs op de cognitieve vakken draagt bij aan een inactieve leefstijl van onze kinderen. Inactiviteit is een risicofactor voor het ontstaan van onder andere overgewicht en obesitas, met bijbehorende medische, sociale en maatschappelijke gevolgen. Er zijn tal van aanwijzingen dat kinderen beduidend minder fit, motorisch minder vaardig en zwaarder zijn dan zo'n 30 jaar geleden.² Het percentage Nederlanders dat voldoende beweegt verschilt per leeftijdsgroep. In 2017 voldeden kinderen (4 t/m 11 jaar) het vaakst aan de Beweegrichtlijnen (56%), gevolgd door 18 t/m 64-jarigen (50%). Voor ouderen (65-plussers) was dit 37%. Als wordt ingezoomd op mensen met een lichamelijke beperking plus een chronische aandoening dan gaat het slechts om 16%. Jongeren (12 t/m 17 jaar) voldeden het minst vaak aan de Beweegrichtlijnen (31%). Jongeren en jongvolwassenen zijn tevens kampioen zitten met een gemiddelde van 10,4 uur per dag.

10.3. Gezondheidsverschillen

Ook in onze gemeente zien we gezondheidsverschillen tussen groepen mensen. Mensen met een lage opleiding en weinig inkomen leven 18 jaar langer ongezond en komen gemiddeld 7 jaar eerder te overlijden, dan mensen met een hoge opleiding en hoog inkomen. De gemeente Coevorden werkt daarom mee aan het provinciale project 'Aan de slag met preventie' wat zich in onze gemeente focust op Dalen en de wijken Poppenhare/Lootuinen/Tuindorp.

10.4. Gezonde omgeving

Omdat veel gezondheidsproblemen gerelateerd zijn aan ongezonde leefgewoonten zoals weinig bewegen en ongezond eten, wordt er vanuit beleid en maatschappelijke organisaties ingezet op preventie en gezonde leefstijl. Een van de ontwikkelingen is het creëren van een gezonde omgeving en buitenruimte, zodat mensen verleid en gestimuleerd worden tot gezond gedrag. Bijvoorbeeld, dat zij sneller de fiets nemen omdat er een veilig fietspad is.

10.5. Verenigingsleven

Veel sportverenigingen hebben het moeilijk om het hoofd boven water te houden. Kaderproblematiek is groot. Verenigingen hebben moeite vrijwilligers voor bestuurlijke- en andere taken te vinden en te binden. De individualisering van de samenleving leidt tot meer individueel en ongebonden sporten en hoge

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/20/peilingsonderzoek-bewegingsonderwijs-2016-2017>

verwachtingen rond kwaliteit en flexibiliteit van het sportaanbod. Landelijke wet- en regelgeving voor de sport is aanzienlijk (denk aan diverse belastingen, drank en horeca-regelgeving, arbo-richtlijnen e.d.) Veel verenigingen willen iets betekenen voor andere doelgroepen en staan open voor onderlinge samenwerking.

10.6. Maatschappelijke rol sportaanbieders

Sport- en beweegactiviteiten worden niet langer uitsluitend aangeboden door sportverenigingen, maar er zijn ook steeds meer ongeorganiseerde, of andere aanbieders. Aan sport en bewegen wordt een steeds belangrijkere maatschappelijke rol toegekend. Niet alleen landelijk, maar ook regionaal en lokaal. De landelijke 'sport toekomstverkenning' heeft ons laten zien wat de belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn om rekening mee te houden.³ Deze verkenning laat zien dat het verwachte toekomstbeeld niet altijd het toekomstbeeld is dat wij wensen. Het Nationaal Sportakkoord roept dan ook op tot actie door gemeenten, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners en de sportorganisaties zelf. De beleidsmatige trend dat complexe opgaven zoals bewegingsarmoede, sociale uitsluiting en wangedrag alleen opgelost kunnen worden door oplossingen te 'co-creëren' heeft geleid tot een aanpak als die van het lokale sportakkoord. Oftewel verbindend besturen. In Coevorden hebben we, samen met inwoners het sport- en preventieakkoord gemaakt dat de komende jaren wordt uitgevoerd.

10.7. Sportparticipatie in Nederland is stabiel

Hoewel de sportparticipatie stabiel is of zelfs nog licht stijgt, blijven bepaalde groepen nog steeds achter. Zo neemt het percentage Nederlanders dat wekelijks of vaker sport vanaf 12 jaar af met de leeftijd. In 2016 was het percentage 12-18 jarige jongens (74%) en meisjes (68%) dat wekelijks of vaker sport bijna twee keer zo hoog als mannen (38%) en vrouwen (36%) van 65 jaar en ouder. Ook laagopgeleiden, mensen met een lagere sociaal economische status en mensen met een fysieke of verstandelijke beperking sporten relatief minder. Ook mensen met overgewicht en mensen met een migratie-achtergrond sporten minder.⁴ Sport heeft een grote uitdaging als het gaat om inclusief en toegankelijk te zijn voor alle Nederlanders.

10.8. Anders georganiseerde sport in opkomst

³ <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/toekomstverkenning>

⁴ Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor, CBS i.s.m. RIVM, 2014-2018

Nederland is traditioneel een echt verenigingsland. Het voor-en-door-leden principe heeft gezorgd voor een robuuste structuur die wekelijks ruim vier miljoen mensen aan sport doet deelnemen. De opkomst van anders georganiseerde sporten, zoals commerciële sport, zelfgeorganiseerde sport, individueel sporten in de openbare ruimte hebben nauwelijks invloed gehad op de ledenaantallen van de sportverenigingen. In de levensloop van de sporter nemen deze andere sportvormen echter een steeds belangrijkere positie in. Mensen aan het sporten en bewegen krijgen en houden is inspelen op deze verschillende mogelijkheden die er voorhanden zijn. Waar sportverenigingen traditioneel vaak kampen met vraagstukken als ledenaantallen, tekort aan vrijwilligers of financiële vraagstukken, daar hebben ook andere sportvormen hun vraagstukken waar nog geen sluitend antwoord op gevonden is. Denk bijvoorbeeld aan het blijvend volhouden van het sporten op langere termijn.

10.9. Sporten en bewegen in de openbare ruimte neemt toe

Het percentage mensen dat sport en beweegt in de openbare ruimte neemt sterk toe. Wielrennen, hardlopen en wandelen worden weliswaar ook in georganiseerd sportverband beoefend, maar veelal zijn het zelfgeorganiseerde groepjes of individuele sporters die deze activiteiten ontplooiën. Daarnaast zijn ook fitness gerelateerde activiteiten in de buitenlucht in opkomst. Iets meer dan 40% van de Nederlandse bevolking sport regelmatig in de openbare ruimte, dit gebeurt vooral op de openbare weg (29%) en in parken, bossen, stranden en duinen (23%).⁵ De verwachting is dat sporten en bewegen in de openbare ruimte in relatie met sporten in georganiseerd verband bij een sportclub nog verder zal toenemen. In het kader van de nieuwe omgevingswet liggen er uitdagingen voor de gemeente om de in de inrichting van de openbare ruimte ook sport en bewegen mee te nemen.⁶

10.10. Sport is ook business

Naast de commerciële breedtesport (fitness, outdoor, sportrecreatie) wordt sport ook steeds vaker ingezet als middel om een economische impuls te genereren. Sportevenementen trekken bijvoorbeeld veel bezoekers die zorgen voor een economische impact. Maar topsport en –evenementen zorgen ook voor veel media-aandacht en kunnen een rol spelen in de regiomarketing en het aantrekken van toeristen. In Nederland worden in toenemende mate sportevenementen georganiseerd, zo vinden er in Nederland meer dan 600 sportevenementen plaats en vier op de tien volwassenen Nederlanders bezoekt minimaal één maal per jaar een klein of groot sportevenement of neemt er deel aan (meer dan 5 miljoen per jaar).⁷ Sportevenementen kunnen echter ook in een breder perspectief benut worden om als vliegwiel te fungeren voor participatie, sociale cohesie of andere maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld door middel van side-events.

10.11. Topsport als vliegwiel voor andere doelen

Topsport biedt getalenteerde sporters de mogelijkheid zich te ontwikkelen. Zo zijn er in het land tal van Regionale Training Centra (RTC's) die voorzieningen treffen om talent tot ontplooiing te laten komen. Hierbij is sprake van samenwerking tussen bijvoorbeeld sportverenigingen, sportbonden, kenniscentra, universiteiten, gemeenten en provinciale sportservices. Ook richting topsport wordt steeds meer

⁵ Sociaal Cultureel Planbureau/Mulier Instituut (2018). *Rapportage sport 2018*. Den Haag: SCP.

⁶<https://www.allesoversport.nl/artikel/de-beweegvriendelijke-omgevingswet-een-overzicht/>

⁷ Hover, P., Straatmeijer, J. & Breedveld, K. (2014). *Sportevenementen in Nederland – over sportevenementen en hun maatschappelijke betekenis*. Nieuwegein: Arko Sports Media.

de vraag gesteld hoe zij kan bijdragen aan bijvoorbeeld sportparticipatie, citymarketing, behoud van talenten voor de regio en evenementen. Deze effecten blijken niet altijd vanzelfsprekend aanwezig en de betrokkenen zullen samen moeten werken aan de legitimering van de investering in topsport.

